

**URZĄD OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**

DELEGATURA w m. st. WARSZAWIE

Pl. Powstańców Warszawy 1

00-950 Warszawa I, P - 36

Tel. (0-22) 826-89-54, Fax (0-22) 826-89-54

E-mail: warszawa@uokik.gov.pl

RWA-56/S/9/873/99/MK

Warszawa, dn. 6 grudnia 2000r.

Decyzja Nr RWA – 34/2000

- I. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 roku Nr 52, poz. 547; zm.: Dz. U. z 2000 roku nr 31, poz. 381), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek spółki Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe A Sp. z o.o. w Warszawie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w m.st. Warszawie **nakazuje** Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie zaniechania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw wody i odprowadzania ścieków poprzez odmowę zawarcia z ww. Spółką – eksploatatorem stacji zlewnej przy ul. O w Warszawie - umowy, która umożliwiałaby spławianie do kanalizacji miejskiej przyjmowanych przez Spółkę od przedsiębiorców wykonujących usługi asenizacyjne płynnych odpadów komunalnych, przy braku alternatywnych możliwości korzystania z usług wodno-kanalizacyjnych.
- II. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 8 ust. 1 w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 roku Nr 52, poz. 547; zm.: Dz. U. z 2000 roku Nr 31, poz. 381), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek spółki Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe A Sp. z o.o. w Warszawie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w m.st. Warszawie **nakazuje** Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie zaniechania praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw wody i odprowadzania ścieków poprzez narzucanie uciążliwych i przynoszących mu nieuzasadnione korzyści warunków umowy z dnia 23 lutego 1999r. o zaopatrywanie w wodę oraz odprowadzanie ścieków z eksploatowanej przez Spółkę stacji zlewnej, polegających na:
- ustaleniu dopuszczalnych wskaźników stężeń zanieczyszczeń ścieków wprowadzanych do kanalizacji miejskiej na poziomie takim samym lub bardziej restrykcyjnym niż wartości analogicznych wskaźników przewidziane

- w stosownych przepisach dla ścieków wprowadzanych bezpośrednio do wód lub do ziemi;
- przyjęciu systemu stawek karnych nie uwzględniającego podziału na ścieki z gospodarstw domowych i od innych użytkowników, umożliwiającego nakładanie kar pieniężnych za przekroczenie dopuszczalnych wskaźników stężeń zanieczyszczeń ścieków wprowadzanych do kanalizacji miejskiej według stawek wyższych od przewidzianych w stosownych przepisach dla ścieków wprowadzanych bezpośrednio do wód lub do ziemi.
- III. Na podstawie art. 104 k.p.a. w związku z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 roku Nr 52, poz. 547; zm.: Dz. U. z 2000 roku Nr 31, poz. 381), po przeprowadzeniu postępowania administracyjnego na wniosek spółki Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe A Sp. z o.o. w Warszawie Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w m.st. Warszawie **odmawia** uwzględnienia żądania strony w przedmiocie stwierdzenia i nakazania zaniechania zarzucanej Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw wody i odprowadzania ścieków poprzez narzucanie ww. Spółce uciążliwych i przynoszących mu nieuzasadnione korzyści warunków umowy z dnia 23 lutego 1999r. o zaopatrywanie w wodę oraz odprowadzanie ścieków z eksploatowanej przez Spółkę stacji zlewnej w zakresie zasad ustalania poziomu zanieczyszczeń oraz sposobu naliczania kar.
- IV. Na podstawie art. 104 k.p.a. i art. 14 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 1990r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 roku Nr 52, poz. 547; zm.: Dz. U. z 2000 roku Nr 31, poz. 381) Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura w m.st. Warszawie nakłada na Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie karę pieniężną w kwocie 100.000 zł (słownie: sto tysięcy złotych) płatną do budżetu państwa.

Uzasadnienie

W dniu 31 sierpnia 1999 roku do Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej: Urzędem) wpłynął wniosek Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Usługowego A Sp. z o.o. w Warszawie (zwanego również dalej Wnioskodawcą bądź Spółką) o wszczęcie postępowania administracyjnego w sprawie nakazania Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie (zwanego dalej MPWiK bądź Przedsiębiorstwem) zaniechania praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku dostaw wody i odprowadzania ścieków poprzez: (1) odmowę zawarcia - ze spółką będącą zwycięzcą konkursu na eksploatację stacji zlewnej przy ul. G. w Warszawie - umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków do ww. stacji, przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia lub zbytu; (2) narzucanie uciążliwych

warunków umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków przynoszących MPWiK nieuzasadnione korzyści.

Spółka uzasadniając wniosek podnosi, iż MPWiK w umowie o zaopatrzenie w wodę oraz odprowadzanie ścieków z dnia 23 lutego 1999r. narzuciło Spółce postanowienia odnośnie kar za przekroczenie dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń bardziej niekorzystne niż analogiczne postanowienia umowy z dnia 18 listopada 1996r. w której zasady i tryb naliczania oraz stawki kar, zostały przeniesione wprost z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1995 roku w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszenie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód i do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz. U. Nr 79, poz. 490 z późn. zm.).

Wnioskodawca wyjaśnił, iż zawarcie przedmiotowej umowy z MPWiK było niezbędnym warunkiem eksploatacji ww. stacji zlewnej, którą Spółka przejęła do użytkowania w dniu 8 listopada 1996 roku, zaś na mocy umowy zawartej z Zarządem Oczyszczania Miasta nr _____ z dnia 29 grudnia 1997 roku była uprawniona do eksploatacji tego obiektu zgodnie z przeznaczeniem oraz do świadczenia odpłatnych usług przyjmowania płynnych odpadów bytowo-gospodarczych bez żadnych ograniczeń.

Wnioskodawca podkreślał, iż narzucone mu postanowienia umowy w zakresie kar za przekroczenie dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń za ścieki wprowadzane do kanalizacji sanitarnej, nie wiążą nakładanych na Spółkę kar z karami ewentualnie przypisywanymi i obciążającymi MPWiK.

Ponadto, kwestionowane postanowienia umowy nie określają jasnego mechanizmu powiązania skutków wprowadzania do wód ścieków nieoczyszczonych, z ewentualną odpowiedzialnością Spółki. Wnioskodawca podkreślał, iż stacja zlewna przyjmuje ścieki o charakterze gospodarczo-bytowym, których wskaźniki zanieczyszczeń są zdecydowanie niższe w porównaniu ze ściekami przemysłowymi.

Wnioskodawca, podnosił również, iż umowa z dnia 23 lutego 1999r. zawierała zapis wyłączający z zakresu ww. umowy przykanaliki na odbiór ścieków, co w jego opinii uniemożliwia w praktyce eksploatację stacji, gdyż bez możliwości korzystania z przykanalików oznaczonych numerami _____ i _____ zrzut ścieków jest niemożliwy.

W skierowanym do Urzędu wniosku Spółka podniosła także zarzut odmowy zawarcia umowy, która umożliwiałaby Spółce splawianie przyjmowanych przez nią od przedsiębiorców wykonujących usługi asenizacyjne płynnych odpadów komunalnych do kanalizacji miejskiej. Do zawarcia ww. umowy Spółka zobowiązana została przez przedstawiciela właściciela stacji zlewnej (Zarząd Oczyszczania Miasta w Warszawie) po wygraniu w dniu 1 czerwca 1999r. konkursu na eksploatację ww. stacji. MPWiK pismem z dnia 5 lipca 1999r. odmówiło zawarcia umowy, uznając, iż stosowną umowę zawrze tylko z właścicielem stacji zlewnej.

Zdaniem Wnioskodawcy, powyższa odmowa jest dowodem wykorzystywania przez MPWiK pozycji rynkowej, albowiem stronami poprzednio obowiązującej umowy z dnia 18 listopada 1996 roku były MPWiK i Spółka, zaś MPWiK nigdy wcześniej nie kwestionowało zdolności Spółki do zawarcia przedmiotowej umowy.

W ocenie Wnioskodawcy, ww. działania MPWiK eliminują Spółkę z rynku świadczonych przez nią usług.

Odpowiadając w piśmie z dnia 8 grudnia 1999r. na przedmiotowy wniosek MPWiK uznał zarzuty Spółki za nieuzasadnione.

Ustosunkowując się do zarzutu stosowania praktyki monopolistycznej określonej w art. 5 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy z dnia 24 lutego 1990 r. o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konsumentów (Dz. U. z 1999 roku Nr 52, poz. 547; zm.: Dz. U. z 2000 roku Nr 31, poz. 381) MPWiK podkreśla, iż działało zgodnie z dyspozycją art. 552 k.c. W sytuacji gdy Spółka nie płaciła kar za odprowadzanie ścieków naliczanych na podstawie umowy z dnia 18 listopada 1996 roku (co spowodowało skierowanie przez MPWiK w dniu 18 stycznia 1999r. do Sądu Okręgowego w Warszawie XVI Wydział Gospodarczy pozwu o zapłatę kwoty zł zaległych kar) wątpliwe było, czy zapłata za dostawę wody i odprowadzanie ścieków w tym również kar za nieodpowiednią jakość ścieków będzie uiszczana w późniejszym terminie. Zdaniem MPWiK przepis art. 552 k.c. pozwalał powstrzymywać się z dostarczaniem wody i odprowadzaniem ścieków, włącznie z odstąpieniem od umowy. Ponieważ Spółka nie była dla MPWiK wiarygodnym partnerem, zaproponowano zawarcie umowy z właścicielem obiektu, którym było Miasto Stołeczne Warszawa, reprezentowana przez Zarząd Oczyszczania Miasta (pismo z dnia 8 grudnia 1999r.).

W trakcie postępowania wyjaśniającego MPWiK podkreślało, iż mając na względzie dyspozycję art. 5 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy, co do zasady nie odmawia zawarcia umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków, jeżeli istnieją określone warunki techniczne, a żądający zawarcia umowy spełnia warunki przyłączenia do sieci wodno-kanalizacyjnej. Stoi bowiem na stanowisku, iż w odniesieniu do Przedsiębiorstwa można mówić jedynie o istnieniu publicznoprawnego obowiązku zawarcia umowy na żądanie kontrahenta. W tym zakresie, zdaniem MPWiK nie występuje po jego stronie nadużywanie pozycji dominującej na rynku przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia. Zdaniem MPWiK również umowy ze Spółką nie były zawarte z naruszeniem przepisów ww. ustawy (pismo z dnia 8 grudnia 1999r.).

Mając powyższe na uwadze, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wszczął w dniu 21 stycznia 2000r. postępowanie administracyjne w sprawie nakazania Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie zaniechania praktyk monopolistycznych polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku dostawy wody i odprowadzania ścieków w Warszawie poprzez: 1) odmowę zawarcia przez MPWiK z PPU A – administratorem i eksploatatorem stacji zlewnej - umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków przy braku alternatywnych możliwości korzystania z usług wodno-kanalizacyjnych, co

może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 4 ww. ustawy; 2) narzucanie PPU A uciążliwych i przynoszących MPWiK nieuzasadnione korzyści warunków umowy o całodobowe zaopatrywanie użytkowanej przez PPU A zlewni stałej oraz odprowadzania z niej ścieków w zakresie zasad ustalania poziomu zanieczyszczeń, dopuszczalnych wskaźników dostarczanych ścieków oraz nakładania kar pieniężnych za ich przekroczenie, co może stanowić naruszenie art. 5 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy.

W odpowiedzi na powyższe zawiadomienie MPWiK podniosło, iż brak jest podstaw do postawienia mu ww. zarzutów. Zdaniem MPWiK umowa zawarta ze Spółką była typową umową, której treść została uprzednio uzgodniona i zaakceptowana przez Delegaturę UOKiK w m.st. Warszawie (pismo z dnia 24 lutego 2000r.).

Wnioskodawca, pismem z dnia 10 lutego 2000r. podtrzymał stanowisko zaprezentowane we wniosku o wszczęcie postępowania.

W szczególności Wnioskodawca nie zgodził się z poglądem MPWiK uzasadniającym odmowę zawarcia kolejnej umowy na dostawę wody i odprowadzanie ścieków. Uznał, iż uzależnianie zawarcia ww. umowy od uprzedniego uiszczenia kar jest sprzeczne z przepisami k.c., ponieważ wzajemne świadczenia stron nie pozostają w bezpośrednim związku. Spółka regulowała bowiem należności za dostarczaną wodę i odprowadzane ścieki zgodnie z zawartą umową. Natomiast roszczenie MPWiK o zapłatę kar winno być dochodzone na drodze cywilnej.

W toku przeprowadzonego postępowania dowodowego UOKiK ustalił, co następuje:

Miejskie Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie jest przedsiębiorstwem komunalnym, które w zakresie prowadzonej działalności świadczy usługi w zakresie dostaw wody oraz odprowadzania i oczyszczania ścieków na terenie Warszawy.

Spółka PP-U A Sp. z o.o. w Warszawie, jest spółką prawa handlowego, zajmuje się prowadzeniem wszelkiej działalności produkcyjnej, usługowej i handlowej (odpis z Rejestru Handlowego Dział B Nr w Sądzie Rejonowym dla m.st. Warszawy).

Od dnia 8 listopada 1996r. Spółka była użytkownikiem stacji zlewnej nieczystości bytowo-gospodarczych przy ul. O w Warszawie. Stanowiąca własność Miasta Stołecznego Warszawy ww. stacja umożliwia zrzut nieczystości płynnych do oczyszczalni ścieków „C.” (poprzez kanalizację miejską). Na mocy zawartej z administratorem obiektu - Zarządem Oczyszczania Miasta - umowy nr z dnia 6 listopada 1996r., a następnie umowy nr z dnia 29 grudnia 1997r. Spółka była uprawniona do eksploatacji tego obiektu zgodnie z przeznaczeniem oraz do świadczenia odpłatnych usług przyjmowania płynnych odpadów bytowo-

gospodarczych bez żadnych ograniczeń i z uwzględnieniem spełniania i przestrzegania wymogów określonych w § 3 (§2). Jednym z wymienionych w § 3 obowiązków Spółki było zawarcie umowy z MPWiK na zrzut płynnych odpadów bytowych do kanalizacji ogólnomiejskiej (§ 3 pkt 1).

W dniu 18 listopada 1996 roku Spółka zawarła z MPWiK umowę, której przedmiotem było zaopatrywanie w wodę ww. stacji zlewnej oraz odprowadzanie z niej ścieków dostarczanych przez przedsiębiorców świadczących usługi asenizacyjne.

W toku postępowania Spółka wielokrotnie podkreślała, iż była jedynie pośrednikiem pomiędzy producentami nieczystości bytowo-gospodarczych a ich odbiorcą - oczyszczalnią ścieków. W związku z tym nie miała żadnego wpływu na jakość ścieków dostarczanych do ww. stacji przez przewoźników (dostawców). Ponadto, Spółka uważa, iż przez długi okres nie miała również wpływu na dobór przewoźników, bowiem zezwolenie na zrzut ścieków wraz z załącznikiem określającym jakość ścieków, jakie powinny być dostarczane do kanalizacji miejskiej ww. przewoźnicy otrzymywali od MPWiK. Spółka co prawda zawierała umowy na splawianie nieczystości płynnych z przedsiębiorcami wykonującymi usługi asenizacyjne, w których określone zostały dopuszczalne poziomy zanieczyszczeń, jednakże warunkiem przyjęcia ścieków od dostawcy było posiadanie przez niego stosownej zgody wydanej przez MPWiK. Zgodnie z § 1 *Umowy na splawianie nieczystości płynnych do zlewni przy ul. O* w Warszawie dostawca oświadczał, iż posiada zgodę MPWiK na splawianie nieczystości płynnych do kanalizacji miejskiej.

Z dniem 1 lipca 1998r. MPWiK zaprzestało wydawania dla przedsiębiorców świadczących usługi asenizacyjne ww. zezwoleń, o czym poinformowało Spółkę (pismo z dnia 10 czerwca 1998r. stanowiące załącznik do pisma MPWiK z dnia 10 grudnia 1999r.).

Zgodnie z § 5 ww. umowy z dnia 18 listopada 1996r. *ścieki odprowadzane do kanalizacji miejskiej powinny odpowiadać warunkom określonym w Załącznik Nr 1. W przypadku stwierdzenia przekroczeń ww. warunków Dostawca (MPWiK) będzie naliczał kary wg. zasad określonych w Załączniku Nr 1.*

Od momentu podpisania ww. umowy Wnioskodawca kwestionował postanowienia Załącznika Nr 1 do ww. umowy, w którym określono m.in. dopuszczalny stan i skład ścieków odprowadzanych do miejskich urządzeń kanalizacyjnych, sposób przeprowadzania kontroli, stawki karne oraz metodykę naliczania kar umownych za przekroczenie dopuszczalnych ładunków zanieczyszczeń.

Dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do kanalizacji, ustalono dla 22 substancji. Dla 8 substancji ustalono wskaźnik na poziomie równym, a dla 6 substancji poniżej wskaźników przewidzianych dla ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny

odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U. Nr 116 z 1991r. poz. 503 z późn zm.). W odniesieniu do 8 substancji wskaźniki zostały ustalone na poziomie wyższym, bardziej restrykcyjnym niż normują to cytowane wyżej przepisy.

Stawki karne zostały przeniesione wprost z rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1995 roku w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszenie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód i do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz. U. Nr 79, poz. 490). Odnosiły się jednakże do ładunków zanieczyszczeń określonych w ww. Załączniku Nr 1. Przyjęto podział stawek karnych w zależności od pochodzenia ścieków.

Stawki karne za jednostkę ładunku zanieczyszczeń w ściekach z gospodarstw domowych ustalono w wysokości określonej w § 10 ust. 1 ww. rozporządzenia. Wynosiły one odpowiednio:

1. 0,12 zł dla I kategorii wskaźników zanieczyszczeń,
2. 0,10 zł dla II kategorii wskaźników zanieczyszczeń,
3. 0,07 zł dla III kategorii wskaźników zanieczyszczeń,
4. 0,05 zł dla IV kategorii wskaźników zanieczyszczeń,
5. 0,02 zł dla V kategorii wskaźników zanieczyszczeń.

Stawki karne za jednostkę ładunku zanieczyszczeń w ściekach pochodzących od innych użytkowników ustalono w wysokości określonej w § 10 ust. 2 ww. rozporządzenia (za wyjątkiem pierwszej stawki). Wynosiły one odpowiednio:

1. 1,43 zł dla I kategorii wskaźników zanieczyszczeń (w rozporządzeniu 1,42),
2. 1,13 zł dla II kategorii wskaźników zanieczyszczeń,
3. 0,85 zł dla III kategorii wskaźników zanieczyszczeń,
4. 0,57 zł dla IV kategorii wskaźników zanieczyszczeń,
5. 0,29 zł dla V kategorii wskaźników zanieczyszczeń.

W zakresie stawek za przekroczenie dozwolonej wartości pH przyjęto tylko dwie najniższe stawki spośród czterech wymienionych w tymże rozporządzeniu.

Spółka kwestionowała również zasady ustalania poziomu zanieczyszczeń oraz sposób naliczania kar.

Zgodnie z pkt 12 oraz pkt 13 Załącznika nr 1 podstawę stwierdzenia naruszenia warunków dotyczących stanu i składu ścieków stanowić miały *wyniki trzykrotnych w ciągu godziny pomiarów stanu i składu ścieków pobranych w obecności upoważnionego pracownika Usługodawcy w ostatniej studziennie rewizyjnej przed odprowadzeniem ścieków do kanału miejskiego*. Na podstawie pkt. 14 ww. Załącznika Nr 1 po stwierdzeniu naruszenia ww. warunków MPWiK przesyłało Spółce wyliczenie dobowe kary pieniężnej wraz z określeniem terminu rozpoczęcia naliczania kary. Poziom ten był ustalany na podstawie analizy próbki ścieków dostarczonych przez przewoźników, którzy podczas kontroli dokonali zrzutu nieczystości. Przykładowo pobrane w dniu 10 lutego 1998r. próby pochodziły od trzech przewoźników, którzy odprowadzili 47,4 m³ ścieków, co stanowiło 7,8% dobowego odpływu ścieków. Stwierdzenia w wyniku takiej analizy przekroczenia

dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń stanowiło podstawę do naliczania kar od całości dobowego odpływu ścieków. Zdaniem Spółki kary powinny być naliczane tylko od ilości ścieków, których parametry przekraczały ustalone normy (pismo z dnia 3 marca 1998r.). Ponadto zmieszanie próbek od różnych dostawców uniemożliwiało ustalenie przewoźników naruszających normy oraz egzekwowanie warunków określonych w zezwoleniu.

W toku postępowania dowodowego ustalono, iż Spółka wielokrotnie zwracała się do MPWiK z propozycją zawarcia odpowiedniej umowy uwzględniającej specyfikę działania stacji zlewnej, jak i propozycją podjęcia wspólnych prac mających na celu instalację odpowiedniej aparatury kontrolno-pomiarowej (m.in. pismo z dnia 10 czerwca 1998r.). Spółka z dniem 1 kwietnia 1998r. wdrożyła system informatyczny do prowadzenia pełnej ewidencji przyjmowanych ścieków i prawidłowego rozliczania klientów. Nie posiadała natomiast urządzeń umożliwiających bieżące monitorowanie jakości ścieków odprowadzanych do kanalizacji w połączeniu z wozem asenizacyjnym, który dokonuje w danym momencie zrzutu. Mając na uwadze charakter i stan techniczny zainstalowanych na stacji urządzeń, Spółka - po przeprowadzeniu analizy rynku aparatury kontrolno-pomiarowej do kontroli jakości ścieków - wielokrotnie sygnalizowała właścicielowi obiektu konieczność instalacji odpowiedniej aparatury. Przekazała nawet Zarządowi Oczyszczania Miasta pełną ofertę jednego z przedsiębiorców zajmujących się instalacją tychże urządzeń (pismo z dnia 10 lutego 2000r.). Jednakże propozycje Spółki nie spotkały się z zainteresowaniem zarówno ZOM, jak również MPWiK.

W dniu 23 października 1998r., powołując się na § 22 ww. umowy (zgodnie z którym *Każda ze stron ma prawo rozwiązać umowę za uprzednim 3 miesięcznym wypowiedzeniem*), MPWiK dokonało jednostronnego wypowiedzenia ww. umowy ze skutkiem na dzień 31 stycznia 1999r. Z przedstawionych przez MPWiK informacji wynika, iż jedyną przyczyną wypowiedzenia i rozwiązania umowy z dnia 18 listopada 1996r. było nie zapłacenie przez Spółkę kar umownych w wysokości . . . zł z tytułu wprowadzenia do miejskich urządzeń kanalizacyjnych ścieków nie spełniających warunków określonych w Załączniku Nr 1 do ww. umowy (pismo z dnia 24 lutego 2000r.).

Z dniem 1 lutego 1999r. Spółka zawiesiła działalność związaną z przyjmowaniem nieczystości płynnych na Stacji Zlewnej. Jednocześnie wystąpiła do MPWiK o zawarcie nowej umowy (pismo z dnia 1 lutego 1999r.).

Przedsiębiorstwo, w piśmie z dnia 18 stycznia 1999r. poinformowało Spółkę, iż z uwagi na nie zapłacenie ww. kar umownych nie może zawrzeć nowej umowy na odbiór ścieków wyrażając równocześnie zgodę na zawarcie umowy ograniczonej jedynie do dostawy wody.

W dniu 23 lutego 1999r. strony zawarły umowę o dostawę wody i odprowadzanie ścieków, której postanowienia są, zdaniem Wnioskodawcy jeszcze bardziej niekorzystne.

Zgodnie z § 5 ww. umowy Ścieki odprowadzane do kanalizacji miejskiej powinny odpowiadać warunkom określonym w Załącznik Nr 1. W przypadku stwierdzenia przekroczeń ww. warunków Dostawca (MPWiK) będzie naliczał kary.

Zgodnie z pkt 7 ww. załącznika kary umowne za ścieki nie spełniające warunków określonych w tabeli nr 1 obliczane były wg stawek za jednostkę ładunku zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych w ciągu doby podanych w tabeli nr 2.

W Tabeli nr 1 Załącznika nr 1 do ww. umowy określono dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do kanalizacji.

Tabela 1. Zestawienie dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń ustalonych w Tabeli nr 1 Załącznika nr 1 do umowy z dnia 23 lutego 1999r. oraz analogicznych wskaźników przewidzianych w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U. z 1991r. Nr 116 poz. 503 z późn zm.).

Wskaźnik	Jednostka stężenia	Stężenie dopuszczalne wg tabeli nr 1	Stężenie dopuszczalne wg. rozporządzenia
Temperatura	°C	35 i poniżej	35 i poniżej
Odczyn pH	pH	6,5-9,0	6,5-9,0
Pięciodniowe biochemiczne zapotrzebowanie tlenu BZT ₅	mgO ₂ /dm ³	700 i poniżej	30
Chemiczne zapotrzebowanie tlenu – ChZT	mgO ₂ /dm ³	1000 i poniżej	150
Zawiesiny	mg/dm ³	330 i poniżej	50
Substancje ekstrahujące się eterem naftowym	mg/dm ³	50 i poniżej	50
Detergenty	mg/dm ³	10 i poniżej	10
Chlorki	mg/dm ³	400 i poniżej	1000
Siarczany	mg/dm ³	300 i poniżej	500
Ołów	mgPb/dm ³	0,1 i poniżej	0,5

Miedź	mgCu/dm ³	0,2 i poniżej	0,5
Cynk	mgZn/dm ³	2,0 i poniżej	2,0
Kadm	mgCd/dm ³	0,1 i poniżej	0,1
Chrom ⁺³	mgCr/dm ³	0,2 i poniżej	0,5
Chrom ⁺⁶	mgCr/dm ³	0	0,2
Nikiel	mgNi/dm ³	2,0 i poniżej	2,0 i poniżej
Żelazo	mgFe/dm ³	10 i poniżej	10 i poniżej
Suma metali ciężkich	mg/dm ³	3 i poniżej	5,82
Substancje rozpuszczone	mg/dm ³	1000 i poniżej	2000
Cyjanki wolne	mg/dm ³	1 i poniżej	0,1
Cyjanki związane	mg/dm ³	10 i poniżej	0,5
Fenole	mg/dm ³	40 i poniżej	0,5
Rtęć	mgHg/dm ³	0,5 i poniżej	0,02
Chlor wolny	mgCl/dm ³	5 i poniżej	1,0

Z wyjaśnień przedstawionych przez MPWiK w piśmie z dnia 29 sierpnia 2000r. wynika, iż ustalenie poziomu wskaźników ilości metali ciężkich, substancji rozpuszczonych, chlorków i siarczanów, wymuszone było postanowieniami pozwolenia wodnoprawnego wydanego dla oczyszczalni ścieków „C. . .”. Przedsiębiorstwo nie przedstawiło dowodu, iż określone w umowie dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń ustalone zostały na poziomie podyktowanym możliwościami technicznymi ww. oczyszczalni ścieków.

W przedmiotowej umowie przyjęto nowy system stawek karnych za jednostkę ładunku zanieczyszczeń, w którym nie występował podział na ścieki z gospodarstw domowych i od innych użytkowników. System opierał się na umieszczonej w Załączniku nr 1 trzystopniowej tabeli stawek karnych zawierającej gradację stawek w zależności od stopnia przekroczenia stężeń dopuszczalnych w Tabeli nr 1.

Tabela 2. Zestawienie stawek karnych dla wybranych substancji dla których w Tabeli nr 2 Załącznika nr 1 do umowy z dnia 23 lutego 1999r. wskaźniki zanieczyszczeń ustalono na poziomie równym lub wyższym niż przewidziane w rozporządzeniu MOŚZNiL z dnia 5 listopada 1991r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz. U. z 1991r. Nr 116 poz. 503 z późn zm.) oraz stawek karnych przewidzianych w rozporządzeniu

Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszenie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód i do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz. U. Nr 79, poz. 490 z późn. zm.).

Wskaźnik	I stopień przekroczenia	Stawka karna wg tabeli nr 2	II stopień przekroczenia	Stawka karna wg tabeli nr 2	III stopień przekroczenia	Stawka karna wg tabeli nr 2	Stawka karna wg § 10 ust. 1 rozporządzenia	Stawka karna wg § 10 ust. 2 rozporządzenia
Detergenty	10-20	0,80	20-25	1,60	pow. 25	4,00	1,13	0,10
Chlorki	400-800	0,20	800-1200	0,40	pow. 1200	1,0	0,29	0,02
Ołów	0,1-0,2	1,00	0,2-0,5	2,00	pow. 0,5	5,0	1,42	0,12
Ekstrakt eterowy	50-100	0,60	100-200	1,20	pow. 200	3,00	0,85	0,07
Substancje rozpuszczone	1000-2000	0,20	2000-4000	0,40	pow. 4000	1,0	0,29	0,02

W umowie z dnia 23 lutego 1999r. zawarto zbliżone do kwestionowanych na gruncie poprzedniej umowy postanowienia dotyczące zasad ustalania poziomu zanieczyszczeń. Zgodnie z pkt 18 oraz pkt 19 Załącznika nr 1 podstawę stwierdzenia naruszenia warunków dotyczących stanu i składu ścieków stanowiły wyniki pomiaru stanu i składu ścieków próby ściekowej uśrednionej z trzech prób pobranych w obecności upoważnionego pracownika MPWiK w ostatniej studzienice rewizyjnej przed odprowadzeniem ścieków do kanału miejskiego.

W zakresie spornego sposobu naliczania kar w pkt 15 Załącznika nr 1 przyjęto, iż *wysokość dobowej kary pieniężnej wyliczana jest za ładunek przekroczonych zanieczyszczeń, wynikający z różnicy ładunku zanieczyszczeń odprowadzonego w czasie kontroli i dopuszczalnego ładunku zanieczyszczeń (określonego umową).*

W § 22 przedmiotowej umowy wprowadzono ustalenie dodatkowe, zgodnie z którym *umowa nie dotyczy przykanalików na odbiór ścieków – połączenia Nr ... i Nr ...* Ww. zapis wyłączający z zakresu umowy przykanaliki na odbiór ścieków uniemożliwił eksploatację stacji zgodnie z jej przeznaczeniem, gdyż bez możliwości korzystania z przykanalików zrzut dostarczanych przez przedsiębiorców wykonujących usługi asenizacyjne ścieków był niemożliwy.

Z wyjaśnień przekazanych przez MPWiK w piśmie z dnia 24 lutego 2000r. wynika, iż wyłączenie w umowie z dnia 23 lutego 1999r. z eksploatacji przykanalików Nr ... i ... było spowodowane nie zaplaceniem przez Spółkę ww. kar umownych. Było to, zdaniem Przedsiębiorstwa, wyłączenie czasowe, do momentu

uregulowania przez spółkę wszystkich zobowiązań. MPWiK podkreśla, iż podstawę ww. działań stanowiła dyspozycja art. 552 k.c. pozwalająca powstrzymać się z dostarczaniem wody i odprowadzaniem ścieków, włącznie z odstąpieniem od umowy.

Zdaniem Wnioskodawcy, powyższe działania MPWiK eliminowały Spółkę z rynku świadczonych przez nią usług, a ponadto narażały ją na straty wynikające z konieczności ponoszenia kosztów utrzymania nie funkcjonującej zlewni.

W dniu 7 czerwca 1999r. spółka została poinformowana przez Zakład Oczyszczania Miasta, iż po przeprowadzeniu przez Zakład postępowania konkursowego na prowadzenie stacji zlewnej płynnych odpadów komunalnych zlokalizowanej przy ul. O... w Warszawie, ponownie wybrano ofertę PP-U A... Sp. z o.o. w Warszawie. Spółka, uzyskała prawo do zawarcia z ZOM do końca 1999r. stosownej umowy na okres do końca 2003r. (pismo ZOM z dnia 7 czerwca 1999r., znak: ..., stanowiące załącznik do wniosku z dnia 30 sierpnia 1999r.).

W związku z powyższym Wnioskodawca w dniu 7 czerwca 1999r. zwrócił się do MPWiK z prośbą o pilne zawarcie (od dnia 10 czerwca 1999r.) umowy na splawianie przyjmowanych płynnych odpadów komunalnych do kanalizacji miejskiej poprzez przykanaliki do odbioru ścieków (połączenia Nr ... i Nr ...). Wnioskodawca, w swoim wystąpieniu zwrócił uwagę, iż ww. umowa powinna uwzględniać zasady funkcjonowania obiektu jakim jest ww. stacja. Między innymi umowa powinna jasno określać zasady rozliczania się za splawiane płynne odpady komunalne, jak również określać zasady kontroli jakości odpadów oraz związane z tym odpowiednie opłaty za odpady pozanormatywne (pismo z dnia 7 czerwca 1999r. stanowiące załącznik do wniosku z dnia 30 sierpnia 1999r.).

Zarząd Oczyszczania Miasta w skierowanym do MPWiK piśmie z dnia 2 czerwca 1999 r. (znak: ...), powołując się na konieczność otwarcia stacji przed 10 czerwca 1999r., zwrócił się z prośbą o szybkie zawarcie ww. umowy.

MPWiK w piśmie z dnia 5 lipca 1999r. (znak: ...) poinformowało Spółkę, iż umowę na odbiór ścieków ze stacji zlewnej przy ul. O... może zawrzeć tylko z właścicielem tej zlewni. Ponadto, zwrócono uwagę, iż Spółka zalega z zapłatą kar za wprowadzanie do kanalizacji miejskiej ścieków nie spełniających wymaganych warunków.

W dniu 14 lipca 1999r. Spółka wystąpiła do Zarządu Oczyszczania Miasta z propozycją zawarcia umów przez ZOM z MPWiK oraz ze Spółką (pismo z dnia 14 lipca 1999r. stanowiące załącznik do wniosku z dnia 30 sierpnia 1999r.).

W dniu 26 lipca 1999r. wpłynęło pismo Zarządu Oczyszczania Miasta w którym stwierdzono, iż ZOM został poinformowany, że Przedsiębiorstwo nie zamierza zawrzeć ze Spółką umowy na zrzut nieczystości przyjmowanych przez Spółkę.

W dniu 1 września 1999r. spółka PP-U A Sp. z o.o. przekazała obiekt ww. stacji zlewnej Zarządowi Oczyszczania Miasta. W oparciu o § 18 umowy z dnia 23 lutego 1999r. Wnioskodawca wystąpił o rozwiązanie ww. umowy z MPWiK (pismo z dnia 17 sierpnia 1999r. stanowiące zał. 8 do pisma MPWiK z dnia 10 grudnia 1999r.).

Uznając wszystkie okoliczności sprawy za wyjaśnione Urząd zakończył postępowanie dowodowe, o czym zawiadomił strony pismem z dnia 24 sierpnia 2000r.

Po zakończeniu postępowania dowodowego wpłynęło do Urzędu pismo MPWiK z dnia 25 sierpnia 2000r. w którym Przedsiębiorstwo stwierdziło, iż w momencie podpisywania przedmiotowej umowy nie obowiązywały żadne przepisy dotyczące jakości ścieków wprowadzanych do urządzeń kanalizacyjnych w związku z czym wszystkie kwestie musiały być uregulowane umownie. Przedsiębiorstwo podkreśliło jednocześnie, iż po wejściu w życie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 maja 1999r. w sprawie warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych stanowiących mienie komunalne (Dz. U. Nr 50 z 1999r., poz. 501), zmieniło wszystkie załączniki do umów zawartych z kontrahentami, przyjmując jako dopuszczalne wskaźniki określone w ww. rozporządzeniu. Zmieniony został również cały system kar. Wprowadzono trzystopniową tabelę stawek karnych dla ścieków pochodzących od innych użytkowników niż: 1) gospodarstwa domowe; 2) zakłady opieki zdrowotnej i opieki społecznej; 3) szkoły i inne jednostki organizacyjne systemu oświaty; 4) jednostki organizacyjne więziennictwa, zakłady poprawcze i schroniska dla nieletnich. Natomiast kary umowne dla ww. użytkowników kanalizacji nie są stopniowane i wynoszą od 0,04 zł do 0, 20 zł (różnią się od stawek obecnie przyjętych w rozporządzeniu w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszenie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód i do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych, gdzie przyjęto stawki od 0,04 zł – do 0,24 zł). Przedsiębiorstwo przekazało również informację, iż od 19 maja 2000r. nowym użytkownikiem przedmiotowej zlewni jest Przedsiębiorstwo Gospodarki Wodno-Ściekowej „G...” Sp. z o.o. w B..., które podpisało stosowną umowę z MPWiK.

Do Urzędu wpłynęły również pisma Wnioskodawcy z dnia 26 października 2000r. oraz 31 października 2000r. w których oprócz podtrzymania dotychczasowych zarzutów zawarto informację, iż w okresie obowiązywania umowy z dnia 18 listopada 1996r. Spółka poniosła ok... zł strat z tytułu prowadzenia stacji zlewnej. Spółka przekazała również aneksy (Nr 2 z dnia 1 lutego 1999r., Nr 3 z dnia 1 kwietnia 1999r. oraz Nr 4 z dnia 30 kwietnia 1999r.) do zawartej z ZOM umowy nr... z dnia 29 grudnia 1997 r. z których wynika iż warunkiem przedłużenia ww. umowy do końca 1999r. było posiadanie ważnej umowy z MPWiK na zrzut płynnych odpadów bytowych do kanalizacji miejskiej.

W wyniku przeprowadzonego postępowania dowodowego UOKiK zważył, co następuje:

Praktyki monopolistyczne, których istotą jest nadużycie dominacji rynkowej (siły rynkowej), ujawniają się na rynku relewantnym. Ustalenie rynku relewantnego jest więc koniecznym warunkiem zastosowania przepisów ustawy antymonopolowej.

Rynkiem relewantnym (właściwym) w przedmiotowej sprawie (tzn. istotnym w danej sprawie w odniesieniu do przedsiębiorcy, w stosunku do którego toczy się postępowanie administracyjne) jest rynek dostaw wody i odprowadzania ścieków w Warszawie.

MPWiK jest przedsiębiorstwem wodno-kanalizacyjnym, działającym w warunkach monopolu naturalnego. Jego siła rynkowa wynika z sieciowego charakteru świadczonych usług. Jest zatem faktem bezspornym, iż na lokalnym rynku dostarczania wody i odprowadzania ścieków posiada pozycję monopolistyczną w rozumieniu art. 2 pkt 6 ustawy antymonopolowej. Stosownie do jego brzmienia przez pozycję monopolistyczną rozumie się pozycję przedsiębiorcy, polegającą na tym, że przedsiębiorca ten nie spotyka się z konkurencją na rynku krajowym lub lokalnym. Pozycja monopolistyczna stanowi kwalifikowaną formę pozycji dominującej.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 pkt 4 za praktyki monopolistyczne uznaje się nadużywanie pozycji dominującej na rynku poprzez odmowę sprzedaży lub skupu towarów, dyskryminującą niektórych przedsiębiorców przy braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia lub zbytu.

W przedmiotowej sprawie rozwiązanie przez MPWiK umowy z dnia 18 listopada 1996r. uniemożliwiło spółce PP-U A Sp. z o.o. prowadzenie działalności gospodarczej polegającej na przyjmowaniu nieczystości płynnych i odprowadzaniu ich do kanalizacji miejskiej, a tym samym realizację zawartej z administratorem obiektu - Zarządem Oczyszczania Miasta - umowy nr z dnia 29 grudnia 1997r.

Umowa z dnia 23 lutego 1999r. nie pozwalała Spółce na eksploatację stacji zlewnej zgodnie z jej przeznaczeniem. Z uwagi na fakt wyłączenia w ww. umowie postanowień dotyczących przykanalików na odbiór ścieków – połączeń Nr i Nr , zakres przedmiotowy ww. umowy ograniczał się w praktyce do dostaw przez MPWiK wody oraz odbioru ścieków z węzła sanitarnego dla obsługi zlewni.

Spółka ponosiła koszty utrzymania nie funkcjonującej zlewni, gdyż liczyła na polubowne rozwiązanie sporu po ewentualnym korzystnym rozstrzygnięciu konkursu na eksploatatora przedmiotowej zlewni ogłoszonego przez ZOM.

W związku z ponownym wyborem na eksploatatora zlewni Spółka, uzyskała prawo do zawarcia z ZOM do końca 1999r. stosownej umowy na okres do końca 2003r.

Dokonana przez MPWiK odmowa - po wystąpieniu Spółki w dniu 7 czerwca 1999r. – zawarcia umowy, która umożliwiałaby splawianie do kanalizacji miejskiej przyjmowanych przez Spółkę od przedsiębiorców wykonujących usługi asenizacyjne płynnych odpadów komunalnych, jako bezprawna i dyskryminująca wypełnia znamiona ww. praktyki monopolistycznej.

Nie można bowiem zgodzić się z wyjaśnieniami prezentowanymi przez MPWiK w toku postępowania administracyjnego, iż odmowa zawarcia ww. umowy uzasadniona była nie uiszczeniem kar umownych z tytułu dostarczania ścieków przekraczających ustalone wskaźniki.

Zgodnie z art. 552 k.c., który, zdaniem MPWiK stanowi podstawę ww. działań *jeżeli kupujący dopuścił się zwłoki z zapłatą ceny za dostarczoną część rzeczy sprzedanych albo jeżeli ze względu na jego stan majątkowy jest wątpliwe, czy zapłata ceny za część rzeczy, które mają być dostarczone później, nastąpi w terminie, sprzedawca może powstrzymać się z dostarczeniem dalszych części rzeczy sprzedanych wyznaczając kupującemu odpowiedni termin do zabezpieczenia zapłaty, a po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu może od umowy odstąpić.*

Ww. przepis kreuje wyłącznie uprawnienie sprzedawcy w przypadku zwłoki kupującego z zapłatą ceny. Zgodnie z orzecznictwem antymonopolowym kara pieniężna nie jest ceną ani jej elementem (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 8 lutego 1995r., sygn. akt XVII Amr 53/94).

Zdaniem Urzędu, wobec bieżącego regulowania przez Spółkę należności za odprowadzanie ścieków, MPWiK nie mogło odmówić zawarcia nowej umowy tylko z powodu niezapłacenia kar umownych, które mogą być dochodzone w postępowaniu sądowym.

Tym samym zarzut stosowania praktyki monopolistycznej określonej w art. 5 ust. 1 pkt 4 ustawy antymonopolowej należy uznać za udowodniony.

Art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej określa, iż praktykę monopolistyczną stanowi nadużywanie pozycji dominującej na rynku na skutek narzucania uciążliwych warunków umów, przynoszących przedsiębiorcy narzucającemu te warunki nieuzasadnione korzyści. Z powyższą praktyką mamy więc do czynienia w razie łącznego spełnienia trzech przesłanek:

- 1. uciążliwy charakter warunków umowy;**
- 2. narzucanie tych warunków przez podmiot dominujący;**
- 3. osiągnięcie nieuzasadnionych korzyści przez przedsiębiorcę.**

Zgodnie z orzecznictwem Sądu Antymonopolowego (patrz: wyrok SA z dnia 27 września 2000 r. – sygn. akt XVII Ama 97/99) w odniesieniu do ww. praktyki

monopolistycznej polegającej na narzucaniu uciążliwych warunków umów o trwaniu praktyki można mówić jedynie do czasu zawarcia przez strony umowy zawierający taki warunek. Po zawarciu umowy nie można już mówić o „narzucaniu”, bowiem w tym czasie uciążliwy warunek już stał się treścią umowy. Pokrzywdzony przez stosowanie praktyk ma zatem najpóźniej w dacie zawarcia umowy pełną świadomość, co do ewentualnego uciążliwego charakteru warunków zawartej umowy i ma możliwość podjęcia działań chroniących jego prawa.

Wniosek o wszczęcie niniejszego postępowania administracyjnego, który wpłynął do Urzędu w dniu 31 sierpnia 1999r. zawierał zarzut narzucania przez MPWiK uciążliwych warunków zawartych ze Spółką umów z dnia 18 listopada 1996r. oraz z dnia 23 lutego 1999r.

W świetle instytucji przedawnienia przewidzianej w art. 21 ust. 1 ustawy antymonopolowej, umowa z dnia 18 listopada 1996r. nie może być przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu.

Z uwagi na fakt, iż kwestionowane przez Spółkę warunki ww. umowy w identycznej lub jeszcze bardziej restrykcyjnej formie zostały przyjęte w umowie z dnia 23 lutego 1999r., zarzuty dotyczące poprzedniej umowy należało wykorzystać jako materiał pomocniczy przy ocenie umowy z dnia 23 lutego 1999r. pod kątem naruszenia art. 5 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy.

Ad. 1

Za uciążliwy warunek umowy należy uznać każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron umowy ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju Ustalenia te powinny być dokonywane według kryteriów obiektywnych. Należałoby tutaj w szczególności rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia wolnej konkurencji i tym samym swobody kształtowania przez obie strony treści umowy, przedsiębiorca byłby w stanie wynegocjować kwestionowane postanowienia umowy (Ustawa antymonopolowa. Komentarz. Stanisław Gronowski. Wyd. C.H. BECK, Warszawa 1996, str. 135).

W przedmiotowej sprawie uciążliwym warunkiem umowy było: 1) ustalenie w umowie z dnia 23 lutego 1999r. dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń na poziomie równym lub wyższym od wysokości analogicznych wskaźników zanieczyszczeń określonych w rozporządzeniu Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991r. w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi (Dz.U. z 1991r., Nr 116, poz. 503); 2) przyjęcie w ww. umowie systemu stawek karnych nie uwzględniającego podziału na ścieki z gospodarstw domowych i od innych użytkowników, umożliwiającego naliczanie kar pieniężnych za przekroczenie dopuszczalnych wskaźników stężeń zanieczyszczeń ścieków wprowadzanych do kanalizacji miejskiej według stawek karnych wyższych od przewidzianych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 1995 roku w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszenie warunków, jakim powinny odpowiadać

ścieki wprowadzane do wód i do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz. U. Nr 79, poz. 490 z późn. zm.).

Należy podkreślić, iż na podstawie umowy z dnia 23 lutego 1999r. Wnioskodawca miał prowadzić działalność gospodarczą polegającą na splawianiu do kanalizacji miejskiej przyjmowanych od przedsiębiorców wykonujących usługi asenizacyjne płynnych odpadów komunalnych. Jak przyznało MPWiK, w piśmie z dnia 24 lutego 2000r., wyłączenie w ww. umowie przykanalików, uniemożliwiające splawianie przyjmowanych nieczystości było czasowe, do momentu uregulowania przez Spółkę zobowiązań z tytułu niezapłaconych kar umownych.

Powyższe rozporządzenia ustalają dopuszczalne wskaźniki zanieczyszczeń oraz stawki kar z tytułu ich przekroczenia dla ścieków wprowadzanych do wód lub ziemi po ich oczyszczeniu, natomiast MPWiK przyjęło takie same lub wyższe wartości stężeń zanieczyszczeń i stawek karnych dla ścieków wprowadzanych do kanalizacji sanitarnej przed ich oczyszczeniem.

W okresie do którego odnosi się stan faktyczny niniejszej sprawy, nie istniał żaden akt prawny regulujący wprost dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do kanalizacji i kar za przekroczenie jednostkowego ładunku zanieczyszczeń w ściekach. Z dniem 1 lipca 1990r. uchylono dotyczące kanalizacji przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 grudnia 1987r. w sprawie klasyfikacji wód, warunków jakim powinny odpowiadać ścieki oraz kar pieniężnych za naruszenie tych warunków (Dz. U. Nr 42, poz. 248). Jedynym przepisem dotyczącym przedmiotowego zagadnienia był art. 102 ustawy z dnia 24 października 1974r. Prawo wodne (Dz. U. z 1974r. Nr 38, poz. 230 z późn. zm.) w świetle którego *wprowadzanie ścieków do urzędzeń kanalizacyjnych stanowiących własność Państwa odbywa się na podstawie umów zawartych z zakładem zarządzającym tymi urzędzeniami*. W nowelizacji ustawy Prawo wodne z dnia 25 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997r. Nr 47, poz. 299), ww. art. 102 nadano następującą treść *Wprowadzenie ścieków do urzędzeń kanalizacyjnych wymaga zawarcia umowy z właścicielem lub wskazanym poprzez niego użytkownikiem tych urzędzeń (ust. 1). Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, warunki wprowadzenia ścieków do urzędzeń kanalizacyjnych stanowiących mienie komunalne (ust. 2)*. Powyższe kwestie uregulowało dopiero rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 19 maja 1999r. w sprawie warunków wprowadzania ścieków do urzędzeń kanalizacyjnych stanowiących mienie komunalne (Dz. U. Nr 50 z 1999r., poz. 501), które weszło w życie z dniem 3 września 1999r. Brak przepisów normatywnych oznaczał, iż zagadnienia dotyczące odprowadzania ścieków powinny być ustalone w drodze negocjacji stron, zgodnie zasadą wyrażoną w art. 353¹ k.c.

Analiza treści umowy z dnia 23 lutego 1999r. wraz z załącznikami - pod kątem uciążliwości wskaźników zanieczyszczeń i stawek kar za ich przekroczenie - wskazuje, że dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach wprowadzanych do kanalizacji, ustalono dla 24 substancji. Dla 8 substancji ustalono wskaźnik na poziomie równym, a dla 8 substancji poniżej wskaźników przewidzianych dla ścieków wprowadzanych do wód lub do ziemi, określonych

w ww. rozporządzeniu w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi. W odniesieniu do 8 substancji wskaźniki zostały ustalone na poziomie wyższym, bardziej restrykcyjnym, niż normują to cytowane wyżej przepisy.

Jak wynika z powyższego, stanowiące podstawę naliczania kar parametry jakości ścieków w wielu przypadkach ustalone zostały na takim poziomie, jakby MPWiK w ogóle nie przewidywało procesu oczyszczania ścieków po ich odebraniu od Wnioskodawcy, za co zgodnie z umową pobierało opłaty.

Należy przy tym podkreślić, iż Przedsiębiorstwo nie przedstawiło dowodu, iż określone w umowach dopuszczalne wartości wskaźników zanieczyszczeń ustalone zostały na poziomie podyktowanym możliwościami technicznymi oczyszczalni ścieków „C”.

Oceniając system kar, należy stwierdzić, iż jest on bardziej restrykcyjny od kwestionowanych przez Spółkę rozwiązań przyjętych w umowie z dnia 18 listopada 1996r. Załącznik nr 1 do ww. umowy różnicował stawki kar za ponadnormatywne zanieczyszczenia w zależności od źródła ich pochodzenia. Dla ścieków pochodzących z gospodarstw domowych ustalono stawki karne w wysokości określonej w § 10 ust. 2 ww. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych (od 0,02 zł do 0,12 zł za jednostkę ładunku zanieczyszczeń), zaś dla ścieków od innych użytkowników – w wysokości określonej w § 10 ust. 2 ww. rozporządzenia (od 0,29 zł do 1,43 zł za jednostkę ładunku zanieczyszczeń). System kar przyjęty w umowie z dnia 23 lutego 1999r. nie zawiera powyższego podziału. Wprowadzono jedną trzystopniową tabelę stawek karnych. Wysokość stawek karnych nawet dla I stopnia przekroczenia (od 0,2 zł do 1 zł za jednostkę ładunku zanieczyszczeń) znacznie przekracza wysokość stawek ustalonych w poprzedniej umowie dla ścieków gospodarczych.

Z załączonej do pisma MPWiK z dnia 10 grudnia 1999r. umowy nr zawartej z Miejskim Przedsiębiorstwem Oczyszczania w dniu 8 lipca 1997r. wynika, iż Przedsiębiorstwo stosowało identyczną trzystopniową tabelę stawek karnych dla ścieków pochodzących od innych użytkowników. Zatem w świetle umowy z dnia 23 lutego 1999r. wszystkie dostarczane przez Spółkę ścieki były traktowane jako inne niż gospodarcze.

Tymczasem, zgodnie z § 2 pkt 2 umowy zawartej z Zarządem Oczyszczania Miasta nr z dnia 29 grudnia 1997 roku *Spółka była uprawniona do (...) przyjmowania płynnych odpadów bytowo-gospodarczych.*

W przypadku substancji rozpuszczonych przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika zanieczyszczeń, w świetle postanowień przepisów dotyczących wprowadzania ścieków do wód lub ziemi, powodowało naliczanie kary wg stawki 0,02 zł lub 0,29 zł za jednostkę ładunku zanieczyszczeń, natomiast zgodnie z systemem przyjętym w przedmiotowej umowie przekroczenie takiej samej wartości ww. wskaźnika pociąga za sobą naliczanie kary wg stawki 0,40 zł.

W przypadku ołowiu przekroczenie wartości wskaźnika zanieczyszczeń, które w świetle przepisów dotyczących wprowadzania ścieków do wód lub ziemi nie wywoływałyby żadnych konsekwencji, zgodnie z ustaleniami przedmiotowej umowy skutkowało naliczaniem kary wg stawki karnej wyższej niż przewidziana w ww. rozporządzeniu Rady Ministrów.

Niezależnie od powyższego wprowadzenie gradacji stawek karnych powoduje, iż w zakresie substancji, dla których dopuszczalne wskaźniki zanieczyszczeń ustalono na poziomie równym lub wyższym niż w rozporządzeniu MOŚZNiL w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi, kary naliczane na podstawie przedmiotowej umowy mogą być w praktyce znacznie wyższe od kar naliczanych na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych (...). W ww. rozporządzeniu nie występuje bowiem gradacja stawek karnych w związku z czym przekroczenie dopuszczalnej wartości wskaźnika zanieczyszczeń niezależnie od stopnia przekroczenia powoduje naliczanie kar zawsze wg jednej stawki karnej (np. w przypadku detergentów 1,13 zł lub 0,10 zł). Natomiast zgodnie z ustaleniami przyjętymi w Załączniku nr 1 do przedmiotowej umowy przekroczenie dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń zakwalifikowane jako III stopień przekroczenia spowoduje naliczanie kar wg stawek wielokrotnie wyższych niż w ww. rozporządzeniu (w przypadku detergentów – 4 zł, a więc ponad 3,5-krotnie więcej).

Mając na uwadze fakt, iż w umowie z dnia 18 listopada 1996r. dla ścieków z gospodarstw domowych przyjęto stawki karne określone w § 10 ust. 2 rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych (...), różnice w wysokości stawek były jeszcze większe. W przypadku wspomnianych detergentów przyjęta w umowie z dnia 23 lutego 1999r. stawka karna za jednostkę ładunku zanieczyszczeń mogła być nawet 40-krotnie wyższa od stawki określonej w ww. przepisie.

Zastosowanie w umowie o odprowadzanie ścieków do urządzeń kanalizacyjnych wskaźników zanieczyszczeń i stawek kar za ich przekroczenie, które normodawca przewidział dla podmiotów wprowadzających ścieki do wód lub do ziemi jest zarówno w orzecznictwie Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów jak i Sądu Antymonopolowego uznawane za praktykę monopolistyczną (por. wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 8 lutego 1995r., sygn. akt XVII Amr 53/94).

Nawiązując do podniesionego przez Przedsiębiorstwo w toku postępowania dowodowego argumentu, iż umowa zawarta ze Spółką była typową umową, której treść została uprzednio uzgodniona i zaakceptowana przez UOKiK Delegaturę w m.st. Warszawie należy stwierdzić, iż Delegatura UOKiK w m.st. Warszawie nie uzgadniała z MPWiK tekstu przedmiotowej umowy. W 1993r. UOKiK (wówczas Urząd Antymonopolowy) w wyniku prowadzonych postępowań stwierdził, iż większość podpisywanych wówczas umów zawierała postanowienia stanowiące przejaw nadużywania pozycji kontraktowej przedsiębiorstw wodno-kanalizacyjnych. W efekcie, przy współdziałaniu Izby Gospodarczej „W... ..” Urząd

opracował tekst ramowej umowy o dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków, mający stanowić bazę dla zawieranych umów, które winny uwzględniać ewentualne odmienności dotyczące warunków technicznych i ekonomicznych stron. Umowa ramowa nie zawierała żadnych uregulowań odnośnie wskaźników zanieczyszczeń i stawek kar za ich przekroczenie. W § 2 pkt 2 zawierała jedynie postanowienie, iż jednym z obowiązków Usługodawcy (przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego) było *odbieranie ścieków (...) w sposób ciągły, stanie i składzie określonym w załączniku/odrębnej umowie*. Natomiast zgodnie z § 13 *w sprawach nieuregulowanych w Umowie stosuje się przepisy ustawy Prawo wodne wraz z przepisami wykonawczymi oraz kodeks cywilny*.

Urząd zajmuje stanowisko, iż ww. parametry i stawki kar powinny być ustalone w drodze negocjacji stron, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 353¹ k.c. Wobec braku w okresie którego dotyczy przedmiotowe postępowanie ustawowych uregulowań powyższych kwestii, przepisy ww. rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi, jak również przepisy ww. rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszenie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód i do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych, powinny być jedynie materiałem pomocniczym przy określaniu w umowach o dostawę wody i odprowadzanie ścieków odpowiednio - wskaźników zanieczyszczeń oraz stawek kar za ich przekroczenie. Tym samym należy uznać, iż przesłanka uciążliwości warunków umowy dotyczących dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń oraz stawek kar za ich przekroczenie została spełniona.

Zdaniem Urzędu odmiennie kształtuje się sprawa uciążliwości zasad ustalania poziomu zanieczyszczeń w odprowadzanych przez Spółkę ściekach oraz sposobu naliczania kar umownych.

Zgodnie z pkt 18 oraz pkt 19 Załącznika nr 1 podstawę stwierdzenia naruszenia warunków dotyczących stanu i składu ścieków stanowiły wyniki pomiaru stanu i składu ścieków próby ściekowej uśrednionej z trzech prób pobranych w obecności upoważnionego pracownika MPWiK w ostatniej studziencie rewizyjnej przed odprowadzeniem ścieków do kanału miejskiego. Powyższy sposób co do istoty nie różnił się od kwestionowanego przez Spółkę sposobu przyjętego w umowie z dnia 18 listopada 1996r.

Spółka podnosiła, iż poziom ten był ustalany na podstawie analizy próbek ścieków dostarczonych przez przewoźników, którzy podczas kontroli dokonali zrzutu nieczystości. Stwierdzenie w wyniku takiej analizy przekroczenia dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń stanowiło podstawę do naliczania kar od całości dobowego odpływu ścieków. Zdaniem Spółki kary powinny być naliczane tylko od zbadanej w wyniku kontroli ilości ścieków, których parametry przekraczały dopuszczalne wskaźniki zanieczyszczeń (pismo z dnia 2 marca 1998r. stanowiące

zał. 3 do pisma z dnia 26 października 2000r. oraz pismo z 10 czerwca 1998r. załączone do pisma z dnia 10 lutego 2000r.).

W opinii Urzędu przyjęty w umowie z dnia 23 lutego 1999r. sposób ustalania poziomu zanieczyszczeń w odprowadzanych przez Spółkę ściekach oraz sposób naliczania kar nie mają uciążliwego charakteru. Analizy kontrolne, zgodnie z pkt 25 Załącznika Nr 1 do umowy z dnia 23 lutego 1999r. miały być wykonywane 4 razy w roku, a więc z natury miały charakter wyrwykowy. Przedmiotowe analizy mają na celu kontrolę parametrów ścieków odprowadzanych przez Spółkę, nie zaś kontrolę nieczystości dostarczanych przez poszczególnych przedsiębiorców wykonujących usługi asenizacyjne. Zgodnie z § 3 pkt 7 umowy nr z dnia 29 grudnia 1997r. zawartej z ZOM *Do obowiązków Przejmującego (Spółki) w szczególności należy: Kontrola rodzaju ścieków zgodnie z ustaloną przez strony procedurą monitoringu i kontroli.*) Zapis powyższy nie był przez Spółkę kwestionowany.

Kontroli podlega całość odprowadzanych przez Spółkę ścieków, zatem nie jest istotne, które ścieki są pobierane do badań.

Za nieuzasadnione należy uznać negowanie przez Spółkę naliczania kar od całości dobowego odpływu ścieków w przypadku stwierdzenia przekroczenia dopuszczalnych wskaźników w badanej partii ścieków.

Przyjęcie rozwiązań proponowanych przez Spółkę powodowałoby, iż MPWiK w celu wyegzekwowania przestrzegania dopuszczalnych wartości wskaźników zanieczyszczeń w ściekach – niezależnie od tego na jakim poziomie zostałyby ustalone – i ewentualnie nakładania kar w przypadku przekroczenia ww. wskaźników, zmuszone byłoby do przeprowadzania codziennej analizy każdej partii ścieków przyjmowanych przez Spółkę.

Nie można zgodzić się ze stanowiskiem prezentowanym przez Wnioskodawcę w toku postępowania administracyjnego, iż Spółka administrowała obiektem nie posiadającym aparatury kontrolno-pomiarowej umożliwiającej bieżące monitorowanie jakości ścieków, nie miała żadnego wpływu na dobór dostawców jak i jakość dostarczanych przez nich ścieków w związku z czym była „ubezważniona”, a jej działalność gospodarcza nie miała charakteru samodzielnego i swobodnego. Każdy przedsiębiorca odpowiada za prowadzoną przez siebie działalność gospodarczą. Podejmując działalność gospodarczą związaną z eksploatacją przedmiotowej stacji Spółka знаła jej stan techniczny, musiała się zatem liczyć z konsekwencjami wynikającymi z braku odpowiedniej aparatury kontrolno-pomiarowej. Wnioskodawca dobrowolnie podpisał z ZOM, umowę nr z dnia 6 listopada 1996r., a następnie umowę nr z dnia 29 grudnia 1997r. nakładające na niego, jako eksploatatora zlewni, obowiązek kontrolowania przyjmowanych ścieków przed ich zrzutem do kanalizacji. Umowy z przewoźnikami wykonującymi usługi asenizacyjne były zawierane przez Spółkę, a zatem miała ona możliwość wynegocjowania odpowiednich ustaleń odnośnie kontrolowania składu dostarczanych ścieków. Zezwolenia udzielane przez MPWiK przewoźnikom wykonującymi usługi asenizacyjne zawierały pouczenie, iż stosowną umowę należy zawrzeć z

eksploatatorem zlewni. Należy podkreślić, iż od dnia 1 lipca 1998 roku Przedsiębiorstwo zaprzestało wydawania zezwoleń, o czym powiadomiono Spółkę pismem z dnia 10 czerwca 1998r.

Zdaniem Urzędu, kwestionowanie przez Spółkę ustalonych w umowie z dnia 23 lutego 1999 roku zasad ustalania poziomu zanieczyszczeń w odprowadzanych przez Spółkę ściekach oraz sposobu naliczania kar umownych jest nieuzasadnione, zaś proponowane przez nią rozwiązania tej kwestii należy traktować jako próbę przerzucenia na MPWiK części obowiązków jakie przyjęła na siebie Spółka w związku z działalnością gospodarczą polegającą na eksploatacji stacji zlewnej.

Ad 2.

Narzucanie uciążliwych warunków umowy musi mieć charakter przymusowy, wymuszony przez podmiot dominujący posiadaną siłą rynkową. W praktyce rodzą się wątpliwości, czy dany uciążliwy warunek umowy jest narzucony kontrahentowi, czy też został dobrowolnie wynegocjowany w ramach swobody umów, w granicach określonych w art. 353¹ k.c. Orzecznictwo kieruje się zasadą racjonalnego postępowania kontrahenta podmiotu dominującego.

W przedmiotowej sprawie brak przepisów normatywnych oznaczał, iż zagadnienia dotyczące odprowadzania ścieków powinny być ustalone w drodze negocjacji stron, zgodnie z zasadą wyrażoną w art. 353¹ k.c.

Aczkolwiek umowa jest podstawowym instrumentem organizującym współpracę stron i art. 353¹ k.c. konstruuje w tym względzie zasadę swobody umów. Niemniej jednak w świetle powołanego wyżej przepisu treść umowy nie może sprzeciwiać się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Przepisem ustawy, do którego odsyła art. 353¹ k.c., jest art. 8 ust. 2 ustawy antymonopolowej. Stosownie do tego przepisu umowy zawarte z naruszeniem art. 4, 5 i 7 ustawy są w całości lub odpowiedniej części nieważne. Ustawa antymonopolowa jest zatem jedną z tych ustaw, do których odsyła art. 353¹ k.c. dla określenia granic swobody umów.

W niniejszej sprawie niesporne jest, iż na rynku lokalnym w Warszawie nikt, poza MPWiK, nie prowadzi działalności gospodarczej w zakresie dostaw wody i odprowadzania ścieków za pośrednictwem sieci. Tym samym MPWiK nie ma konkurenta, a zatem posiada monopolistyczną pozycję na ww. rynku.

Wnioskodawca w momencie wypowiedzenia przez MPWiK w dniu 23 października 1998r. umowy z dnia 18 listopada 1996r., był zobowiązany na mocy § 3 pkt 1 zawartej z Zarządem Oczyszczania Miasta w Warszawie w dniu 29 grudnia 1997r. Umowy nr _____ do zawarcia umowy z MPWiK na zrzut odpadów płynnych bytowych do kanalizacji ogólnomiejskiej.

Na podstawie Aneksu Nr 2 z dnia 1 lutego 1999r. do ww. umowy z ZOM, czas jej trwania ustalono na okres do 31 marca 1999r. z możliwością jego przedłużenia do 31 grudnia 1999r. pod warunkiem posiadania przez Przyjmującego (A _____) ważnej umowy z MPWiK na zrzut płynnych odpadów bytowych.

W związku z powyższym, Spółka, chcąc nadal prowadzić działalność gospodarczą związaną z eksploatacją stacji zlewnej, w dniu 23 lutego 1999r., podpisała umowę, której postanowienia były dla niej jeszcze mniej korzystne niż kwestionowane przez nią analogiczne postanowienia umowy z dnia 18 listopada 1996r.

W ocenie urzędu należy przyjąć, iż MPWiK w warunkach konkurencyjnych nie byłaby w stanie wynegocjować ze Spółką przedmiotowych warunków umowy. Należy również przyjąć, iż żaden z kontrahentów działających w warunkach konkurencji nie zgodziłby się na określenie wskaźników zanieczyszczeń i stawek kar za ich przekroczenie na poziomie nieuzasadnionym jakimikolwiek konkretnymi wyliczeniami.

Ad 3.

Trzecią przesłanką niezbędną dla stwierdzenia stosowania praktyki monopolistycznej z art. 5 ust. 1 pkt 6 ww. ustawy o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym i ochronie interesów konkurencji jest osiągnięcie przez podmiot posiadający pozycję dominującą na rynku nieuzasadnionych korzyści.

Osiągane przez przedsiębiorcę stosującego praktykę monopolistyczną z art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej nieuzasadnione korzyści są odpowiednikiem uciążliwych warunków umów narzuconych kontrahentowi. W relacjach ekwiwalentności wzajemnych świadczeń uczestników umowy nieuzasadnione korzyści określają sytuację korzystniejszą od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Nieuzasadnione korzyści powinny być osiągnięte kosztem kontrahenta i pozostawać w normalnym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy (por. Stanisław Gronowski „Ustawa Antymonopolowa. Komentarz” C.H.Beck, Warszawa 1996, s.135-136).

Źródło nieuzasadnionych korzyści MPWiK tkwi w ustalonym w umowie z dnia 23 lutego 1999r. poziomie dopuszczalnych wskaźników zanieczyszczeń w ściekach odprowadzanych przez Spółkę. Należy podkreślić, iż wysokość wskaźników zanieczyszczeń tylko w przypadku 8 wskaźników była ustalona na poziomie niższym od określonego w ww. rozporządzenia MOŚZNiL w sprawie klasyfikacji wód oraz warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi. W 16 przypadkach ustalona została na poziomie równym lub wyższym, bardziej restrykcyjnym niż w ww. rozporządzeniu. W 8 przypadkach Spółka zobowiązana była do uiszczania kar, pomimo nie przekroczenia wskaźników określonych w ww. rozporządzeniu (przykładowo dopuszczalne stężenie ołowiu w ściekach wg. rozporządzenia wynosiło 0,5 mg Pb/l, natomiast wg. umowy – do 0,1 mg Pb/l).

Równorzędną przyczyną umożliwiającą osiągnięcie przez MPWiK nieuzasadnionych korzyści jest przyjęty w ww. umowie trzystopniowy system stawek karnych, w którym nie dokonano podziału dostarczanych przez Spółkę ścieków na ścieki z gospodarstw domowych i od innych użytkowników oraz przyjęto gradację stawek karnych umożliwiającą nakładanie kar wyższych niż przewidziane w rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych

za naruszenie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód i do ziemi oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych. MPWiK nie przedstawiło dowodów uzasadniających ustalenie w Załączniku nr 1 do przedmiotowej umowy stawek kar pieniężnych na takim, a nie innym poziomie. Należy podkreślić, iż według zamierzeń normodawcy stawki określone w ww. rozporządzeniu miały być stosowane w przypadku wprowadzania ścieków bezpośrednio do wód i ziemi, nie zaś do kanalizacji.

W konsekwencji powyższego, Spółka oprócz uiszczania na rzecz MPWiK opłat za wodę (służącą do rozcieńczania ścieków) oraz za wprowadzane do kanalizacji miejskiej ścieki, które po oczyszczeniu przez Przedsiębiorstwo były wprowadzane do wód i ziemi, w wypadku przekroczenia ustalonych przez Przedsiębiorstwo wskaźników zanieczyszczeń (w 8 przypadkach na wyższym poziomie niż w rozporządzeniu), była zobowiązana do uiszczania na rzecz MPWiK kar umownych, w wielu przypadkach wyższych niż te, które zgodnie z obowiązującymi wówczas przepisami byłyby na nią nakładane, gdyby odprowadzała ścieki bezpośrednio do wód lub ziemi, a więc z pominięciem MPWiK.

Z informacji przedstawionych przez Spółkę w piśmie z dnia 26 października 2000r. wynika, iż roszczenia MPWiK z tytułu kar pieniężnych nałożonych na podstawie umowy z dnia 18 listopada 1996r. wynoszą ok. PLN, natomiast wpływy uzyskiwane z tytułu przyjmowania nieczystości bytowo-gospodarczych wynosiły średnio PLN miesięcznie, z czego połowę wydatkowano na opłaty dla MPWiK za dostawę wody i odprowadzanie ścieków.

W toku postępowania MPWiK podkreślało, iż brak jest podstaw do przyjęcia, iż ww. umowa przynosiła Przedsiębiorstwu nieuzasadnione korzyści, gdyż dostarczane przez Spółkę ścieki mogły spowodować zakłócenia pracy urządzeń technologicznych w oczyszczalni ścieków „C” oraz wpłynąć niekorzystnie na pracę osadu czynnego w wyniku czego Przedsiębiorstwo mogło ponieść bardzo duże straty finansowe. MPWiK nie przedstawiło dowodu, iż poniosło jakiegokolwiek straty będące następstwem dostarczania przez Spółkę ścieków o parametrach niezgodnych z określonymi przez Przedsiębiorstwo. Nie przedstawiło również informacji odnośnie ewentualnych kar zapłaconych w okresie obowiązywania umowy z dnia 18 listopada 1996r. za wprowadzanie ścieków do wód powierzchniowych oraz związku pomiędzy jakością dostarczanych przez Spółkę ścieków a wysokością tychże kar.

Jednocześnie MPWiK w piśmie z dnia 25 sierpnia 2000r. przyznało, iż kary naliczane na podstawie przyjętego w przedmiotowej umowie trzystopniowego systemu kar byłyby jeszcze wyższe od kar naliczanych na podstawie umowy z dnia 18 listopada 1996r.

Biorąc pod uwagę fakt, iż umowa z dnia 23 lutego 1999r. została Wnioskodawcy narzucona i zawiera uciążliwe warunki, kary naliczone w oparciu o stawki i wskaźniki określone w Załączniku nr 1, stanowiłyby dla MPWiK nieuzasadnione korzyści.

Stąd za udowodnione należy uznać stosowanie przez MPWiK praktyki monopolistycznej, określonej w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej, polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw wody i odprowadzania ścieków poprzez narzucanie uciążliwych i przynoszących mu nieuzasadnione korzyści warunków umowy z dnia 23 lutego 1999r. o zaopatrywanie w wodę oraz odprowadzanie ścieków z eksploatowanej przez spółkę Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe A. . . Sp. z o.o. w Warszawie stacji zlewnej, polegających na:

- ustaleniu dopuszczalnych wskaźników stężeń zanieczyszczeń ścieków wprowadzanych do kanalizacji miejskiej na poziomie takim samym lub bardziej restrykcyjnym niż wartości analogicznych wskaźników przewidziane w stosownych przepisach dla ścieków wprowadzanych bezpośrednio do wód lub do ziemi;
- przyjęciu systemu stawek karnych nie uwzględniającego podziału na ścieki z gospodarstw domowych i od innych użytkowników, umożliwiającego nakładanie kar pieniężnych za przekroczenie dopuszczalnych wskaźników stężeń zanieczyszczeń ścieków wprowadzanych do kanalizacji miejskiej według stawek wyższych od przewidzianych w stosownych przepisach dla ścieków wprowadzanych bezpośrednio do wód lub do ziemi.

Odmiennie kształtuje się kwestia uzyskiwania przez MPWiK nieuzasadnionych korzyści wynikających z ustaleń przedmiotowej umowy dotyczących zasad ustalania poziomu zanieczyszczeń oraz sposobu naliczania kar umownych.

Zdaniem Urzędu nie można jednoznacznie stwierdzić, iż przyjęty w ww. umowie sposób ustalania poziomu zanieczyszczeń w odprowadzanych przez Spółkę ściekach przynosiłby nieuzasadnione korzyści MPWiK. Kontroli podlega całość odprowadzanych przez Spółkę ścieków, wrywkowa analiza próbek ścieków daje pogląd na stan ogółu odprowadzanych ścieków. Jak wykazano wcześniej, nie można bowiem od MPWiK wymagać, aby w celu ustalenia poziomu zanieczyszczeń w odprowadzanych przez Spółkę ściekach dokonywało permanentnej kontroli każdej partii ścieków.

Należy podkreślić, iż przedmiotowy sposób w równym stopniu mógłby przynosić korzyści Spółce. W przypadku kiedy analizowana próbka pochodziłaby z partii ścieków, zawierającej ścieki nie przekraczające ustalonego w Załączniku nr 1 poziomu, a poziom zanieczyszczeń pozostałych (nie badanych) ścieków przekraczałby dopuszczalne normy, Spółka nie ponosiłaby odpowiedzialności.

Natomiast naliczanie kar jedynie w stosunku do ilości ścieków która podlegała badaniu, czego domagał się Wnioskodawca, niewątpliwie przynosiłoby korzyści Spółce – z informacji przedstawionych w piśmie z dnia 10 czerwca 1998r. wynika, iż w dniu badania próbie poddano łącznie 3,7% dobowego odpływu ścieków. Zatem zdecydowana większość odprowadzanych przez Spółkę ścieków – wobec niemożności

naliczania kary bez zbadania danej partii ścieków - pozostawałaby poza jakąkolwiek kontrolą.

Niezależnie od powyższego, Spółka w celu wykazania, iż poziom zanieczyszczeń w ściekach nie badanych przez MPWiK nie uzasadnia nałożenia kary z tytułu przekroczenia dopuszczalnych wskaźników, mogła, w oparciu o pkt 26 Załącznika nr 1 zlecić na własny koszt wykonanie dodatkowej analizy ścieków jednemu z niżej wymienionych laboratoriów (Laboratorium Oczyszczalni Ścieków „C...”, Laboratorium Badania Wody i Ścieków MPWiK w P..., Laboratorium Wojewódzkiej Inspekcji Ochrony Środowiska w W..., Laboratorium Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w W...). Zapis ww. przepisu wyraźnie wskazywał, iż taka analiza może stanowić podstawę do zaprzestania naliczania kary lub zmniejszenia jej wysokości.

Tym samym niespełnienie wszystkich wymaganych w art. 5 ust. 1 pkt 6 ustawy antymonopolowej przesłanek czyni nieuzasadnionym zarzut stosowania przez MPWiK praktyki monopolistycznej polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku dostaw wody i odprowadzania ścieków poprzez narzucanie spółce Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Usługowe A Sp. z o.o. w Warszawie uciążliwych i przynoszących Miejskiemu Przedsiębiorstwu Wodociągów i Kanalizacji w m.st. Warszawie nieuzasadnione korzyści warunków umowy, której przedmiotem było zaopatrywanie w wodę oraz odprowadzanie ścieków z eksploatowanej przez Spółkę stacji zlewnej w zakresie zasad ustalania poziomu zanieczyszczeń oraz sposobu naliczania kar umownych.

Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy antymonopolowej w decyzjach wydanych na podstawie art. 8 ust. 1 ustawy Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów może nałożyć karę pieniężną w wysokości do 100 % przychodu ukaranego przedsiębiorcy. Przychodem, w myśl art. 2 pkt 10 ustawy, jest 1/12 przychodu uzyskanego przez przedsiębiorcę w roku podatkowym poprzedzającym rok wydania decyzji, w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób prawnych. Kara pieniężna, o której jest mowa wyżej, zgodnie z art. 14 ust. 3 płatna jest z dochodu po opodatkowaniu lub z innej formy nadwyżki przychodów nad wydatkami, zmniejszonej o podatki.

Z informacji zawartych w piśmie MPWiK z dnia 25 sierpnia 2000r. (nr ...) wynika, iż Przedsiębiorstwo osiągnęło w 1999 r. przychód w wysokości ... zł. Zgodnie z powołanymi wyżej przepisami kara w wysokości maksymalnej wyniosłaby zatem ... zł. Prezes Urzędu wymierzając karę w kwocie 100.000 zł (jej wysokość stanowi równowartość niecałe % kary maksymalnej), ustalił ją w minimalnej wysokości. Niemniej zasadność jej nałożenia wynika z faktu, iż stosowane przez MPWiK praktyki naruszały w sposób oczywisty interesy Wnioskodawcy, który dysponuje znacznie słabszą pozycją rynkową od przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjnego. Przy wymierzaniu kary Prezes Urzędu kierował się ciężarem przewinienia i brakiem ze strony MPWiK chęci unormowania

zaistniałej sytuacji z Wnioskodawcą. Pomimo konfliktu na tle postanowień umowy z dnia 18 listopada 1996r. MPWiK w umowie z dnia 23 lutego 1999r. umieściło uregulowania jeszcze bardziej restrykcyjne. Ponadto, odmowa zawarcia umowy o świadczenie usług po wygraniu przez Spółkę konkursu uniemożliwiła jej prowadzenie działalności gospodarczej związanej z eksploatacją stacji zlewnej. Taka praktyka musi zostać ukarana, a kara musi mieć nie tylko represyjny, ale i prewencyjny charakter.

W związku z powyższym, orzeka się jak w sentencji.

Karę należy wpłacić na konto:
NBP O/O Warszawa 10101010-7878-223-1

Od decyzji niniejszej służy odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Antymonopolowego w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury w m.st. Warszawie.

Z up. Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów

DYREKTOR
Delegatury w m.st. Warszawie

(a) pisał Król

Otrzymują:

**Przedsiębiorstwo
Produkcyjno-Usługowe
A Sp. z o.o.**

**Miejskie Przedsiębiorstwo
Wodociągów i Kanalizacji
w m.st. Warszawie**